

“مهـرگ چاوی شینځه ځه ځی نځه مانیا یه”.. نازاد د م

د ربه یی “مهـرگ چاوی شینځه ځه ځی نځه مانیا یه” به چووی نځه و
د ربه یی شیعریه ی پل سـلانی که به مجـری یه: “مهـرگ و سـتای که
ځه ځی نځه مانیا یه”. گوزاری “مهـرگ و سـتای که ځه ځی نځه مانیا یه”
گوزاری که هـ نراوی Todesfuge ی سـلانی، که نوځه رایـی تی مـرگ
د کات، نځه یه ته مـرگـه، که به چاوانی خـت بیـینیت، که به دـست
چاوشینځه نځه مانیه کان و (نازیه کان) چی به سـردت، مـرگه نځه ر که
به سـلانی نځه مانیه و چاوشی شین شینځه. نځه له گډه نځه م چاوشینځه
و سـتای له کوشتن دیر که کی بریناوی هـ یه.

هـ نراوی ناوبراو هـ نراوی که نځه مانیه زمانی، به په قوـترین و
به رچاوترین هـ نراوی پل سـلانی د ناسـرت، لهـرو و سـلانی د سـتکاری
زمانی شیعری نځه مانیه/ر نځه وایی پاش جـنگی کرد. زمانی شیعری په ش
قـتـوعامی جوول که کان (هـ له که ست) و زمانی شیعری پاش قـتـوعام که
دوو ناسنام ی شیعری جودایان هـ یه.

نځه م که پل شیعریه و باقی هـ نراوی کانی تری سـلانی برینی له دـتکه،
به یه گـر بمانـو له په یو نځه وان برین و شیعری ته بگـین باشر
بچینه برینستان، به لای هـ نراوی بریننام نځه کانی پل سـلانی، نځه و
شاعیر نځه مانیه نووسـه هاوچـرخـی، که هـ نراوی کانی، به بیریارانی
نځه نځه و (بادیه، دـریـدا، بلانش، گادامـر و...) به هـ ق
نازارپرژ نځه و نه. به زـربـی فـلـسـوفانیش پل سـلانی “به شیعری چـ
و افـنام نځه کانی ناسراو، که زـرجار به دوا د اچوون به بابـت کانی
زـبر و زـنگ و یاد و وری و پاشهات کانی هـ له که سـتی کردو و”.

تایی نځه م د نځه هـ نراوی یه سـلانی (“تـانگـی مـرگ”) له و دای که له
سـردت می نازیه کان، له زـربـی که مپـکـانی نځه شکـنجـدان و
له سـدارـدان، به ندکراو کان ناچارکراون موزیک بـژنـن له کاتـکه
هـ ند که تر گډ هـ د که نن. نځه م د خـ م سـیقای مـرگاوی له گډه خـی
د نـت؛ م سـیقا که به د م مـرگـو د نـرت و یتمی نځه و ژینگـ
مـرگاوی له خـیدا به رجه سـت د کات نازیه کان ئوستاز که ین (ما سـتـر
master)، که بند ما شیعریه که نځه م گوزاری یه یاخیان و به که تایی.
به که تاییوون له گـرووی سـلانی به هـ ق به که تایی و توخمی
نازارچه شتن که یه تی. گـرووی وی جـی یاری مـجازی تیانا به تـو و
تاپـشیکرا بـت له ناو شیعرا ژبانی د زیو تـو و و شـش شیش
وانیوی تـه شتـکان. نا وونی له شیعری کانی سـلانی، به م

گوزار یـش و (مهـرگ و سـتایـک خه کی ئـمانیا یـ)، جوانییـ کی بـ شیعـر کان بـ خـشیو کـ خـیان، بـرهـمی گـروویـ کی استـقینـی تـنگـتاو و بیمارن. دـزخـی هـلـکـست بـ سـلان شیعـرهـنـربوو، مندا دانی راستگـیی بوو لـ شیعرا.

لـم گـوزار سـلانیـدا کـ"مهـرگ و سـتایـک خه کی ئـمانیا یـ"، ئـوش تـدگـین چاوشین، کـ ئـمانییـ داهـنان لـ مـرگی ئـوی تری جوولـکـدا دـکات. ئـم دـش شیعریـ لـ دـقـکـدا چوارجار دووبار دـبـتـو. بـواتایـکی دیکـ، ئـو چاوشینـی خه کی ئـمانیا یـ، بـ سـلان، لـ مـرگ بـرپرسـیار؛ مـرگ بـسـ بـندکراوـکانا وکـ نان دابـشدکات.

لـ هـنراویـ ناوبراودا، دوانـیی زمان/هـز، شیعـر/هـز کاری خـی بـهـمنییـکی شـهـگـاو دـکات. هـر ئـو پـکـو جووتـبونـش کـ دواتر وادـکات زمان/هـز، شیعـر/هـز لای سـلان ئـو شـواز شیعریـ پـپـ شاییانـ و رگـرت، کـ ئاقاری شیعری پاش هـلـکـستی گـی. ئـم وایکـرد سـلان بـ وانگـ شیعریـ ئازارایـکانی ئـو تـگـیشتن بـ شیعـر لـ مـشکی فـلسـفی بیریارانی رـژئاوایی بسـتـو کـ گوايـ پاش هـلـکـست شیعـر ئاوابوو: "دوای ئاوشفیتز Auschwitz ناتوانـت شیعـر هـبـت"، گوتنـ ناسراوـکی ئادـرنـی، بیرمـند ديارـکی قوتا بخانـی فرانکـفـرت، کـ رـژئاواییـکانی تا ساـنـ ماتکرد. باشـ بـ واگوترا؟ چونکـ بیرمـندانـی رـژئاوایـ پـیانواوو مـتـافـری شیعری ناکارـت ئـو کوشتار و مـینـتیانـ بگوازـتـو ملیـنـها لـ ئردوگاکانی نازیـکان ووبـوویـ ببوونـو. کـچی وانـبوو، سـلان توانی بـ هـنراوـ و رچـرخـنـر اـقـئاساکانی بکـو و تـو زـی زمانی شیعری پاش هـلـکـست. هـنراویـ Todesfuge سـلان و هـنراوـکانی دواتریشی شایـتـا یـ ئـو و رچـرخـانـ شیعریـن، کـ قاسـی نهـنی بـختـو و ریـ شـکان وادـکات؛ ئـو بـختـو و ریـانـی دوور شـتن و ئیدی نـگـانـو. کـواتـ هـنراوـکانی سـلان بـگـن لـسـر هاتنی "چاخـی شیعـر"ی پاش مـحـابـوون.

سـرـئـنجام ئـوش دـشـین کـ یاری زارـکی لـ شیعری نوـی کوردیمان دـبـت بگـدرـت. چونکـ ئـمـش هـلـکـست و چاو قاوـیی و چاو شـی خـمان هـی و برینستانی پاش ئـو هـلـکـستـش تا چـندین سـد لـ ویزدانمانا دـنگـداتـو. بـئـوی ئـم ویزدانـ اچـکانـدی شیعری/ جوانکاری/ زمانـوانی دروستکات پـمـوایـ، شیعری هـنووکـی کوردی پـویستی بـو یـ خـی بـختـو بـردم چارـنووسی نادیاریی زمانـو و هاوکـشـی زمان/هـز و شیعـر/هـز با بکـشـت بـسـر ئـو چارـنووسـدا. ئـگـر شیعری تازـمان ئـوی پـنـکـرت ئـوا بـتـنها

د مـنـتـو لـ دوورگـی یـاریـ بـ وـش؛ دوورگـیـک بـ ئـوانـ دا دـیـ کـ لـسـر شیعـری هـزـرهـ ژـار دـژـین؛ کـ ئـوـش اچـکان لـ وـنـ و جوانیـسـازیدـا دروستـناکـا. ئیـدی ئـمـش وادـکـات شیعـر پـکـیـکـو، لـگـ کـاتیشـا واماـنـلـدـت بـ شیعـریـمان پـوـدیـار بـت. دـشکاوانـ دـمـم؛ لـ سـرووی هـمووشیاـنـو، لـ وـها اژگارـکـدا، کـ تاسـر ئـسک تاکی کورد لـوانـلـو لـ گشت جـرـکانی گرفت ناکر شیعـر بـ مـتـافـری سادـ و بـتام خـپـروـردـکا، اچـتـ ناو شتی بینـراو و باسکـراو؛ دـقـی شیعـری بـئاگـا بشعـرـنـرـت و داواشمانـلـکـات بیخوـنـینـو/ گوـیلـگـرین. ئـمـ هـروک پـل سـلان خـکی برینـستانـین، بـم شیعـر ساکار و سـرپـیاـنـ ساژناـبین؛ لـ وـشـسـازیـکانی ئـم شیعـر دا هیوايـک بـ خـتـمارکردن لـ بـدبـختیـد بووناویـدـکا نمان نابینـو.

بـ زـرتر وونـکردنـوی ئـوی لای سـرـو گوتـرا، لـرـدا بـ پـژارـیـو دـمـم؛ هـوادارانـی شیعـری کوردی لـ کـمـبوونـو یـکی زـردان، نـک لـ بـر گـانـکـاریـد بووناویـدـکانی ژـرسـایـی تـکنـلـژیـای زانیاریـی بـکو لـ بـر بـ سـلیقـی و ناروناکـیری زـرـک لـ دـقـ شیعـریـدـکان. لـ اسـتـیدا واپـویستـیدـکرد دـقـ شیعـریـدـکان، لـ بـر جـراوـجـربوونی قـیرانـ کـسیـدـکانی تاکی کورد کار لـسـر گـانـو و ی لـبـیرکـراو و ونـبووـکان بکا کـچی سـرقا بـ یاری بـ وـنـی شیعـری بـ چـژ و نا پـویستـو. بـئـوی ئـم نـکـرت شاعـری نوـی ئـستـامان پـویستـی بـ بیرتـیژی و قوـبـیرکـردنـو یـ. جا ئـم ئـستا شیاو؟

سـرنج:

ئـم گوزارـ شیعـریـد دـمـمـکی هـنـراوـی Todesfuge ی شاعـری فـرـنسی پـل سـلان Paul Celan ، کـ بـمـجـرـیـ: "مهـرگ وـستا یـکـ خـهـکی ئـمانیا یـ."

Death is a master from Germany

der Tod ist ein Meister aus Deutschland

هـنـراوـی Todesfuge لـ دوو وـش پـکـدـت، Tod واتـ مـرگ و Fuge. لـ زـربـی زمانـکـان وـشـی fuge هـروک دـقـ ئـلمانـیـکـ وـکـ خـی دانـراو و تـنـها وـشـی مـرگ وـرگـدراو. سـلان بـچـکـی رـمانـیـکی جوولـکـی ئـمانی زمان بوو، وـشـی fuge مانـیـ، لـ زمانی رـمانی بـ (هـاتـن) دـت، وـکـیتر بـ وـشـی (ئاواز) یش دـت. شایانی باس، سـلان هـنـراوـکـی بـ ئـمانی لـ 1945 دا نووسیو و ناوی Todesfuge لـناو، دواتر هاوـیـکی بـناوی Petre Solomon وـریگـاوـتـ سـر زمانی رـمانی و ناویناو "تـانگـی مـرگ" و لـ 2 ی ئایاری 1947 لـ گـفـارـکی رـمانی بـاوکـراو تـو. دواتر سـلان

ل 1948 دا ب زما نى ئمانى و ب ه مان ناو ئمانى ك Todesfuge ب او ي ك ر دو ت و .
ل ب ر جو و ل ك بو و ن خ زانى س لان ل د مى نازي ك ان د ك ون ئ ر دو گا
ز ر م ل ك ان و پ اش ما و ي ك با و كى د م ر و د و ا ت ر د ا ي كى ب د س ت ئى
گ و و ل ل ل ل ا ي ن ن ا ز ي ي ك ا ن و د ك و ث ر ت . د و ا ي ئ و ي ئ ر دو گا ك
د ك و ت د س تى ل ش ك رى س و و رى س ق ي تى ج ا ر ا ن و س لان د ر ب ا زى
د ب ت و ل گ ك ك ا ت ب ر و پ ا ر ي س د و ا ب ث ي ا ن ك ر د ن و ك ا رى نو و س ي ن .
ب ر ي نى ئ و ئ ا ن ل ل گ س لان د ئى تا ل 21 ي ن ي س ا نى 1970 ، ك
ل س ر پ ر دى م ي ر ا ب Mirabeau خى ه د د ا ت ا نا و د ر ي ا ي س ن Seine
ل پ ا ر ي س و ك ت ا ي ب ب ر ي ن د ك ا نى د ن .

ئازاد ح م

پ ر ف ي س ر ل ف ل س ف ل ز ا ن ك ي س ل م ا نى